

UDK

929Yusuf, S.

Makale türü:

1.01 Orjinal bilimsel makale

Kabul edildi: 06.03.2018

Revize : 23.03.2018

Onaylandı : 16.04.2018

MAKEDONYA ÇAĞDAŞ TÜRK EDEBİYATI YAZAR VE ŞAİRLERİNDEN SABİT YUSUF VE “BAHAR KIZ’IN SERÜVENLERİ” ADLI HİKÂYE KİTABI ÜZERİNE

Prof. Dr. Mahmut ÇELİK

İştip “Gotse Delçev” Üniversitesi, mahmut.celik@ugd.edu.mk

Yrd. Doç. Dr. Zeki GÜREL

Gazi Üniversitesi, Ankara-TÜRKİYE, zekigurel@yahoo.com

ÖZET

Makedonya Çağdaş Türk Edebiyatında Sabit Yusuf (1957-2007), öğretmen, şair, hikâye ve oyun yazarı; daha çok da gazeteci kimliğiyle tanınmaktadır.

Sabit Yusuf, Makedonya’da “Birlik” ve Kosova’da da “Tan” gazetelerinde muhabirlik yapmıştır. Yazılarını, “Birlik”, “Tan” ve “Yeni Balkan” gibi gazetelerle “Köprü”, “Dere”, “Sevinç”, “Tomurcuk” “Kuş”, “Çevren” ve “Sesler” gibi dergilerde yayımlamıştır.

“Züleyha” “Kiralık Ev” “Afacanlar Sınıfı”, sahnelenmiş tiyatro metinleridir. “Çocuk Oyunları” ise yazarın yayımlanan tiyatro kitabıdır. “Yaşam ve Ötesi”, “Nazım”, “Afacan Çocuk”, “El Ele”, “Küçük İlker” adlı şiir kitapları yayımlanmıştır.

“Bahar Kız’ın Serüvenleri” adlı hikâye kitabı ise yazarın henüz yayınlanmamış bir eseridir.

Biz bu bildirimizde gazeteci, şair ve yazar Sabit Yusuf’un hayat hikâyesini anlattıktan sonra eserleri üzerinde de duracağız. Bildirimizde yazarın “Bahar Kız’ın Serüvenleri” adlı hikâye kitabı ise ayrıca tanıtacağız.

Anahtar Kelimeler: Makedonya Türk Edebiyatı, Sabit Yusuf, Sabit Yusuf’un Eserleri, Bahar Kız’ın Serüvenleri Hikâye Kitabı.

UDK

929Yusuf, S.

Article type:

1.01 Original scientific article

Received : 06.03.2018

Revise : 23.03.2018

Accepted : 16.04.2018

A STUDY ON THE STORYBOOK 'THE ADVANTURES OF SPRING GIRLS' OF MACEDONIA CONTEMPORARY TURKISH LITERATURE AUTHOR AND POET SABIT YUSUF

Prof. Dr. Mahmut ÇELİK

İştip "Gotse Delçev" Üniversitesi, mahmut.celik@ugd.edu.mk

Yrd. Doç. Dr. Zeki GÜREL

Gazi Üniversitesi, Ankara-TÜRKİYE, zekigurel@yahoo.com

SUMMARY

Sabit Yusuf (1957-2007) is introduced as teacher, poet, story and play writer, and more commonly know by journalist identity of Macedonian Modern Turkish Literature.

He has been a reporter for "Birlik" (Union) newspaper in Macedonia and "Tan" newspaper in Kosovo. His articles have been published in newspapers such as "Birlik", "Tan" and "Yeni Balkan" and scientific journals such as "Kopru", "Dere", "Sevinç", "Tomurcuk", "Kush", "Chevren" and "Sesler".

"Zuleyha", "Rented House", "Class of Families" are staged theater plays. "Children's Games" is the author's published theater book. Poetry books named "Life and Beyond", "Nazlim", "Mischievous Child", "Hand by hand", "Small first born boy" were also published.

The story book "Spring Girl's Adventures" is author's unpublished work.

We intend to comment on Works of journalist, poet and writer Sabit Yusuf after his biography. The story 'The Advantures of Spring Girl' will be introduced separately.

Keywords: Macedonian Turkish Literature, Sabit Yusuf, Sabit Yusuf's Works, The Advanture of Spring Girl

MAKEDONYA ÇAĞDAŞ TÜRK EDEBİYATI YAZAR VE ŞAİRLERİNDEN SABİT YUSUF VE “BAHAR KIZ’IN SERÜVENLERİ” ADLI HİKÂYE KİTABI ÜZERİNE

Sabit Yusuf, öğretmen, şair, hikâye ve oyun yazarı; daha çok da gazeteci kimliğiyle tanınmaktadır.

Sabit Yusuf, 7 Nisan 1957’ de Gostivar’a bağlı Aşağı Banitsa Köyünde dünyaya geldi. İlköğrenimini köyünde okuduktan sonra orta öğrenimini Gostivar’da tamamladı. Yüksek öğrenimini Aziz Kiril Metodiy Üniversitesi Filoloji Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde yapmak için kayıt olduysa da bu bölümden bir takım olumsuzluklar yüzünden mezun olamadı.

Genç yaşta iş hayatına atıldı. Bir ara “Petre Yovanoski” ilkokulunda öğretmenlik yaptı. Hayat şartları onu iş hayatında “Goteks Tekstil Fabrikası”nda çalışmaya itti. Bu yıllarda “Birlik” gazetesinde Gostivar muhabirliği yaptı. Gazeteciliği meslek olarak düşünüp “Birlik” gazetesine gazeteci olarak girmek için uğraştıysa da başarılı olamadı, önüne bir takım hukukî engeller çıkarttılar. Aynı yıllarda Kosova’da Pirişine’de yayınlanan “Tan” gazetesinin Gostivar muhabirliği görevini de yürüttü.

Edebiyata ve yazı hayatına daha ilkokul sıralarındayken adım atan Sabit Yusuf, edebiyat hayatının ilk yıllarında daha çok şiir yazmakla uğraştı. Ama bir süre sonra çocuklar için hikâyeler de yazmaya başladı. Tiyatro metni yazarlığına da başladı ve bu alanda da sesini duyurmakta başarılı oldu. “Züleyha” adlı oyunu defalarca sahnelendi ve beğeniyle izlendi.

Gostivar’da faaliyet gösteren “Güven Kültür Güzel Sanatlar Derneği”nde faaliyetlerde aktif olarak görev aldı. Hatta bu derneğin çatısı altında “Halide Edip Adıvar Edebiyat Kolu”nu kurdu ve bu kolun çalışmalarını yürüttü. “Güven Kültür Güzel Sanatlar Derneği”nin amatör tiyatro kolu tarafından eserleri sahnelendi. “Züleyha” ilk kez 1982’de, “Kiralık Ev” ilk kez 1983’te, “Afacanlar Sınıfı”, ilk kez 1986’da sahnelenmiş tiyatro metinleridir.

Yugoslavya zamanında Makedonya’da çıkan “Birlik” gazetesi, “Sesler” kültür sanat dergisi, “Sevinç” ve “Tomurcuk” çocuk dergilerinde ve Kosova’da çıkan “Tan” gazetesi, “Kuş” çocuk dergisi ve “Çevren” dergilerinde ismine sürekli rastlanan ve sevilerek okunan yazar ve şairler arasına girdi. Yeni dönemde de Makedonya’da çıkan “Dere”, “Köprü” gibi kültür sanat dergilerinde; günümüzde ise “Balkanlarda Çocukların Türkçe Sevinçi Bahçe” çocuk dergisinde

ve “Yeni Balkan” gazetesinin çocuk sayfalarında eserlerine rastlamak mümkün.

Sabit Yusuf, şiir, hikâye, tiyatro metinlerinin yanı sıra deneme türünde de başarılı eserler kaleme aldı. Derlemeler yaptı. Onun yaptığı derlemeler ve dil çalışmaları Makedonya Türk folkloru ve Makedonya ağızları üzerinde çalışma yapacaklar için birinci elden kaynak niteliğinde veriler olarak çalışacakları beklemektedir.

Makedonya’da yayımlanan dergileri taradığımızda gördük ki, Sabit Yusuf’un yayımlanmış çevirileri de bulunmaktadır.

Şiirlerinde ilk başlangıçta kişisel temalar ve aşk dikkati çektiyse de daha sonra sosyal konulara ve tabiata da yöneldiği görülür. Çocuklar için yazdığı şiirlerinde; öğretmenliğin de verdiği dikkatle olsa gerek daha çok didaktiktir. Şiirlerinde nazım şekli olarak geleneksel şiir tarzımıza bağlı kalsa da daha çok serbest şiir tarzını benimsediği görülecektir. Çocuklar için yazdıklarında özellikle Türk millî vezni hece ölçüsünü ve nazım birimi olarak da dörtlükleri tercih ettiği görülüyor. Bu da şiirlerinin çocuklar tarafından daha rahat okunmasını, ezberlenmesini ve hatırdta kalmasını sağlıyor. Şair Sabit Yusuf, daha çok çocuk şiirleriyle tanınsa da onun sosyal tenkit içeren şiirleri de incelenmeye değerdir.

Sabit Yusuf, 1989 yılında Nipno “Nova Makedoniya” “Birlik” Yayın Kurumunun çıkarttığı “Sevinç” çocuk dergisinde; Baş ve sorumlu yazar Drita Karahasan’ın olduğu zamanda Yayın Konseyinde bulunmuştur. Fahri Ali’nin sorumlu yazar olduğu bu dönemde Yayın Konseyi üyeleri şu isimden oluşuyordu: Avni Engüllü (başkan), Sabit Yusuf, Ziya Demirci, Kerim Dalip, Hüsükemal Reşit, Vedat Hasan, Mahdi Ruşit, Drita Karahasan, Radoslav, Orgnjannovski, Fahri Ali, Nevin Ago, İslam Bekir, Gkigor Popovski. Yazı kurulunda ise Ziya Demirci, Kerim Dalip ve Fahri Ali bulunuyordu.

Sabit Yusuf’un eserleri hem Makedonya’da “Birlik” Yayınlarında hem de Kosova’da “Tan” yayınları arasında basılmıştır. İlk şiir kitabı “Yaşam ve Ötesi” 1982 yılında Üsküp’te “Birlik” Yayınlarınca yayınlandı. Bunu yine “Birlik” Yayınları arasında 1986’da çıkan “Küçük İlker” adlı çocuk şiir kitabı takip etti. Makedonya’da “Birlik” yayınlarından çıkan son kitabı ise 1989’da “Nazım” adlı şiir kitabıdır. Bu şiir kitabında şair tamamen yakın çevresinden hareket etmiş olmakla birlikte ele aldığı konu olan “aşk” ile evrenselliği yakalamıştır denilse yeridir. Bu kitapla ilgili olarak; eleştirmen Avni Engüllü “Nazım’daki şiirleriyle de Sabit Yusuf kendine özgü şiir anlatımına bağlı kaldığını göstermektedir. Bu, bir bakıma şair olarak onun olgunluğunun ifadesidir. Şiirden şiire

yaratıcılığını bilinçli bir şekilde ilerletmeye çaba harcadığına dikkati çekmektedir” darken şair Fahri Ali; “Nazlım’daki şiirlerle Sabit Yusuf karşımıza şiir yaratıcılığında duygusalı ön plana alan bir şair olarak çıkmaktadır. Bu şiirlerde aşkın uyandırdığı duyguları, yaşamak sevinci olarak ifadeye çalışmaktadır.” Demektedir.

Şair Sabit Yusuf’un evdeşi, hayat arkadaşı, biricik eşi olan hanımefendinin adının da “Nazlı” olduğunu hatırlatmama müsaade ediniz.

Sabit Yusuf’un “Tan” yayınlarından çıkan ilk kitabı “Afacan Çocuk”, Kosova’nın başkenti Priştine’de 1983’de basılmıştır. Otuz şiirden oluşan bu kitaptaki metinler o günün Yugoslavyasında çocuk yaşantısını ve sistemin havasını vermesi bakımından dikkate değer şiirlerdir.

Sabit Yusuf’un 1988’de Priştine’de Tan yayınları arasında çıkan “El Ele” adlı eseri, Çocuk Yaşantılarıyla dolu bir kitaptır. Sabit Yusuf’un çocuklara sunulmuş bu üçüncü kitabındaki şiirler dört bölümden oluşuyor: “Ağlamasın Çocuklar”, “Ana Sevgisi”, “Mastarlar” ve “Seslenişler”. Kitapta çocukların seve seve okuyacakları kırk iki şiir yer almaktadır. Bu şiirler, çocukların okul müsamerelerinde, çeşitli törenlerde okunabilecek ve kolayca ezberlenebilecek özelliklere sahiptir.

“Çocuk Oyunları”, Sabit Yusuf’un “Tan” yayınlarından 1991’de çıkan son kitabıdır. Bu kitabında yazarın çocuklar için kaleme aldığı on bir tiyatro metni yer almaktadır. Bu oyunlar okullarda sahnelenmeye uygun oldukları gibi drama yöntemini kullanarak eğitim çalışması yapacak öğretmenlere tavsiye olunur.

Sabit Yusuf’un sağlığında yayınlanmak üzere hazırlayıp da yayınlamadığı kitap çalışmalarının olduğunu gördük. Yine Sabit Yusuf’un dergi ve gazete sayfaları arasında kalmış pek çok şiiri, hikâyesi ve özellikle de denemeleri kitaplaştırılmayı beklemektedirler. Sabit Yusuf’un eserlerinin Türkiye ve Kıbrıs’ta da dergilerde yayınlandığını ilerde bu konuda çalışma yapacaklara duyuralım. Makedonya’da benim de görev yaptığım İştip Gotse Delçev Üniversitesi Filoloji Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde Ömer Yusuf tarafından “Sabit Yusuf”la ilgili bir yüksek lisans tezi harlanmış olduğunu da bilmeyenlere haber verelim. Yine Sabit Yusuf’la ilgili ulusal ve uluslararası bilgi şölenlerinde dikkat çekici bildiriler de sunulmuştur. Ancak hâlâ “Sabit Yusuf Hayatı Sanatı Eserleri” konulu bir monografi hazırlanıp kitap olarak yayınlana bilmiş değil. Bu durum Makedonya Türk Edebiyatı Tarihini yazacaklar için ciddi bir eksiklik olarak ortadadır.

Sabit Yusuf'un hikâyelerinde de okur kitlesi olarak daha çok çocukları hedefleyerek yazdığı izlenimi hâkimdir. Şiirlerinde ve çocuklar için yazdıklarında sürekli yakın çevresinden hareket eder. "İlker" oğlunun adıdır. "Küçük İlker" adlı çocuk şiirlerinin başkahramanı şimdi baba memleketi Gostivar'da Balkan FM Radyosunda ses bayrağımız Türkçemizi dalgalandırıyor. Sabit Yusuf, çocuklar için yazdıklarında yaşayan Türkçeyi kullanmada oldukça başarılıdır.

Sabit Yusuf'un şimdi okumaya başlayacağımız kitabı "Bahar Kız'ın Serüvenleri" de yazarın kendi beninden ve yakın çevresinden yola çıkarak topluma mesaj vermek için kaleme aldığı; Batılıların Short Stories dedikleri küçük/kısa hikâyelerden oluşuyor. Bu arada hatırlatalım. "Bahar Kız", Sabit Yusuf'un kızıdır ve Aziz Kiril Metodiy Üniversitesi Filoloji Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü mezunudur. Bahar Kız, bu bölümde benim öğrencim oldu. Şiire istidadı vardı. Hatta bir şiirini de o zaman Yukarı Banitsa'da Namik Efendi Derneğinin çıkarttığı "Dere" dergisinde yayımlamıştık. Sabit Yusuf'un oğlu İlker de de şairlik istidadı var. Ne mutlu evlatları da babaları gibi ellerinde kalemleri (ne demeliydim dizlerinin üstünde bilgisayarları mı demeliydim) ses bayrağımız Türkçemizi eserleriyle dalgalandıracaklar. Ne güzel söylemiş bir yüreği yangın adam: "Bir kere yükselen bayrak bir daha inmez"...

Makedonya ve Kosova Türk edebiyatında dikkatimi çekti, çocuklar için tahkiyeli metinler kaleme alanlar, aynı kahramanın etrafında pek çok hikâyeyi aynı kitap bütünlüğü içinde veriyorlar. Buna, bir seri roman olursa "nehir roman" diyorlar. Hikâyede de her halde "nehir hikâye" demek doğru olacaktır. Makedonya'da Necati Zekeriya'nın "Orhan"ın etrafında oluşturduğu hikâyelerini içine alan kitapları; "Bizim Sokağın Çocukları", "Eski Sokağın Çocukları", "Yeni Sokağın Çocukları", "Eskiler Alır Yeniler Satarım" ve "Bizim Sokağın Romeo ve Julyeti" işte böyle bir kompozisyonudur. Kosova'da Enver Baki'nin de bu türden Çalışmaları var. Bu çalışmalar hem de oldukça başarılı çalışmalarıdır. Necati Zekerya'nın "Orhan"ı için çocuk edebiyatında bir dünya klasiğidir dense yeridir.

Sabit Yusuf'un "Bahar Kız'ın Serüvenleri"nde otuz beş hikâye bulunmaktadır. Didaktik özelliği yoğun olan bu tahkiyeli metinler için de biz "Nehir hikâye" tabirini kullanacağız. Anlatılanlar "Bahar Kız"ın etrafında anlatılmaktadır ve yazarı Sabit Yusuf'un gözlemlerine, öngörülerine, önerilerine dayalı kurmaca metinlerdir ama bütün kızlarımız hatta evlatlarımız birer "Bahar kız" değil midir? Bu hikâyelerde pek çok ebeveyn, öğretmen, çocuk ve genç kendini bulacaktır...

Sabit Yusuf, daha pek çok güzel eserler vereceği çağda erken yaşlarda hayata veda ettiğinde takvimler 2007’yi gösteriyordu. Doğumunun 60. ve ölümünün 10. yılında öğretmen, şair, yazar, kültür ve gönül adamı Sabit Yusuf’u hatırlıyor ve anıyoruz. Bu yeni kitabı da onu anma ve anlama çabamızın bir nişanıdır...

Yazarını kutluyoruz. Allah (C.C.) bu dostumuza rahmet eylesin, “Bahar Kız’a” da “İlker”e de onların anneleri “Nazlı Hanım”a da hayırlı ömürler versin. Ses bayrağımız Türkçemizi dalgalandırma gayretlerine şahit olduğum Makedonyalı evlatlarımıza ve Sabit Yusuf dostlarına bir de müjde verelim; “Bahar Kız’ın Serüvenleri” adlı hikâye kitabını yayına hazırladık ve Makedonya Kültür Bakanlığınca desteklenerek 2017 yılında yayımlanması için de müracaatta bulunduk. Yeni Balkan Yayınevine de bu kitabı okurlarla buluşturma çabaları için teşekkürler ediyoruz.

KAYNAKÇA

Çelik, Mahmut. Süleyman, Umit Sabit Yusuf'un Şiirlerinde Aile Değerleri 2016, Trakya Üniversitesi yayınları. TÜRKİYE

Gürel, Yrd. Doç. Dr. Zeki-Yrd. Doç. Dr. Nazlı Rânâ Gürel; Necati Zekeriya Orhan, Üsküp-MAKEDONYA 2015, "Yeni Balkan" Yayınları.

Yusuf, Ömer, İştîp-MAKEDONYA 2016, (İştîp Gotse Delçev Üniversitesi Filoloji Fakültesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Mahmut Çelik).

Yusuf, Sabit; Yaşam ve Ötesi, Üsküp-MAKEDONYA 1982, "Birlik" Yayınları. Yusuf, Sabit;

Yusuf, Sabit; Afacan Çocuk, Priştine-KOSOVA 1983, "Tan" Yayınları .

Yusuf, Sabit; Küçük İlker, Üsküp-MAKEDONYA 1982, "Birlik" Yayınları.

Yusuf, Sabit; El Ele, Priştine-KOSOVA 1988, "Tan" Yayınları .

Yusuf, Sabit; Nazım, Üsküp-MAKEDONYA 1989, "Birlik" Yayınları.

Yusuf, Sabit; Çocuk Oyunları, Priştine-KOSOVA 1991, "Tan" Yayınları.

Yusuf, Sabit; Bahar Kız'ın Serüvenleri, Yayına Hazırlayan-Editör: Yrd. Doç. Dr. Zeki Gürel, Üsküp-MAKEDONYA 2018, "Yeni Balkan Yayınları (Yayına hazır kitap).